

dr hab. Waław Mulak
Dziedzina: sztuki muzyczne
Dyscyplina artystyczna: instrumentalistyka
Akademia Muzyczna w Krakowie
Adres do korespondencji:

Kraków, dnia 10 maja 2018 r.

Recenzja pracy doktorskiej Pana mgr. Tomasza Bińkowskiego

Zleceniodawca recenzji:

Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina w Warszawie, Rada Wydziału Instrumentalnego, pismo z dnia 11 kwietnia 2018 roku, zlecenie podjęte w oparciu o *Ustawę o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki* na podstawie przepisów Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku, tekst jednolity – Art. 18 ust. 1 i 2 (Dz. U. z 2017 r. poz. 1789 z późniejszymi zmianami)

Dotyczy:

Uchwały Rady Wydziału Instrumentalnego Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie z dnia 26 lutego 2018 roku w sprawie wszczęcia na wniosek mgr. Tomasza Bińkowskiego z dnia 12 kwietnia 2016 roku przewodu na stopień doktora sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka oraz wyznaczenia mnie recenzentem pracy doktorskiej (dzieła wraz z opisem) zatytułowanej „**Trio romantyczne z udziałem waltorni w kontekście analizy formalnej i wykonawczej odmiennych obsad instrumentalnych na przykładzie wybranych utworów Franza Schuberta, Johannes Brahmsa oraz Carla Reineckiego**” zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 roku w sprawie szczegółowego trybu przeprowadzania czynności w przewodach doktorskich, postępowaniu habilitacyjnych oraz postępowaniu o nadanie tytułu profesora.

Podstawowe dane o kandydacie:

Tomasz Bińkowski urodził się _____ Naukę gry rozpoczął w klasie skrzypiec w Podstawowej Szkole Muzycznej w Łodzi. W wieku 13 lat zmienił instrument na waltornię i kontynuował naukę pod okiem profesor Czesławy Szczukowskiej. Będąc uczniem liceum, debiutował jako muzyk doangażowany w orkiestrze Filharmonii Łódzkiej im. A. Rubinsteina i Łódzkiej Orkiestrze Radiowej. Po ukończeniu Liceum Muzycznego im. H. Wieniawskiego w Łodzi kontynuował naukę w Akademii Muzycznej im. F. Chopina w Warszawie w klasie waltorni profesora Jana Jeżewskiego. W okresie tym współpracował z wieloma orkiestrami i zespołami kameralnymi m.in. Zespołem Kameralistów Polskich „Camerata Vistula”, Warszawską Operą Kameralną, Polską Orkiestrą Radiową, Menuhin Festival Orchestra pod Dyrekcją Lorda Yehudi Menuhina, a także Penderecki Festival Orchestra pod Dyrekcją profesora Krzysztofa Pendereckiego. W latach 1992-1998 był związany etatem trzeciego waltornisty z orkiestrą „Sinfonia Varsovia”. Z wymienionymi orkiestrami dokonał wielu nagrań płytowych z muzyką symfoniczną, filmową i kameralną. Od roku 1998 przez okres dwóch sezonów koncertowych był pierwszym waltornistą międzynarodowej orkiestry „Philharmonie der Nationen” pod Dyrekcją Justusa Frantza. Po zakończeniu kontraktu rozpoczął pracę na stanowisku pierwszego waltornisty- solisty w Teatrze Wielkim-Operze Narodowej w Warszawie, z którym związany jest do dnia dzisiejszego. Współpracował z wieloma polskimi orkiestrami symfonicznymi i kameralnymi m.in. Krakowską Orkiestrą „Sinfonietta Cracovia”, Filharmonią Pomorską im. Ignacego Jana Paderewskiego w Bydgoszczy, Filharmonią im. Tadeusza Szeligowskiego w Poznaniu, Filharmonią Podkarpacką im. Artura Maławskiego w Rzeszowie, Filharmonią Podlaską w Białymstoku, Filharmonią im. Henryka Wieniawskiego w Lublinie, Wrocławską Orkiestrą Kameralną „Leopoldinum”, Orkiestrą Akademii Beethovenowskiej w Krakowie oraz takimi dyrygentami, jak m. in. Valery Gergiew, Marc Minkowski, Jerzy Maksymiuk, Lorin Mazel, Jacek Kasprzyk, Kazimierz Kord, Christow Eschenbach, Grzegorz Nowak i wielu innych. Pozostając związany z Teatrem Wielkim, a także współpracując z wymienionymi orkiestrami symfonicznymi nie pozostawił swojego ulubionego gatunku muzycznego, jakim jest muzyka kameralna. Jest założycielem kwintetu instrumentów dętych blaszanych „Chamber Brass” z którym oprócz wielu koncertów nagrał pierwszą w Polsce płytę kwintetu blaszanego pod nazwą „Blacha” w technologii zapisu audiofilskiego” Hi-End”. Pod kierownictwem artystycznym Tytusa Wojnowicza tworzył zespół wykonujący na współczesnych instrumentach muzykę barokową i wczesno klasyczną „Ensemble de Narol”, która od 2004 roku przekształciła się w większy skład kameralny i istnieje do dziś pod nazwą „Essentia Musica”. Wspólnie z grupą

zaprzyjaźnionych muzyków jest jednym z założycieli formacji „Gruppo di Tempera”. Jest to zespół o bardzo ciekawym zestawieniu instrumentalnym fortepianu i kwintetu dętego klasycznego. Pan Tomasz Binkowski prowadzi również intensywną działalność dydaktyczną.

Od roku 2014 jest wykładowcą w klasie waltorni na Uniwersytecie Muzycznym Fryderyka Chopina w Warszawie. Jego studenci pracują w orkiestrach symfonicznych, a także są laureatami konkursów muzycznych. Prowadził wiele kursów i warsztatów w zakresie problematyki gry na waltorni. m.in. w PSM w Kolbuszowej, PSM im. M. Karłowicza w Poznaniu, Operze w Poznaniu, orkiestrze Sinfonia Juventus i wiele innych.

OCENA PRACY DOKTORSKIEJ

Praca doktorska Pana mgr. Tomasza Bińkowskiego pod tytułem „**Trio romantyczne z udziałem waltorni w kontekście analizy formalnej i wykonawczej odmiennych obsad instrumentalnych na przykładzie wybranych utworów Franza Schuberta, Johannesesa Brahmsa oraz Carla Reineckeego**”, przygotowana pod kierunkiem promotora dra hab. Dariusza Mikulskiego, składa się z dzieła artystycznego zarejestrowanego na płycie CD oraz części opisowej, stanowiących łącznie pracę pod wspomnianym tytułem.

Album zawiera następujące utwory:

- **Franz Schubert** – *Auf dem Strom* – D 943 – trio na sopran, waltornię i fortepian
- **Johannes Brahms** – *Trio Es-dur* op. 40 na waltornię, skrzypce i fortepian
- **Carl Reinecke** – *Trio a-moll* op. 188 na fortepian, obój i waltornię

W nagraniach oprócz doktoranta wzięli udział następujący artyści:

Sonia Warzyńska – sopran,
Agnieszka Kopacka–Aleksandrowicz – fortepian,
Michał Francuz – fortepian,
Jakub Haufa – skrzypce,
Sebastian Aleksandrowicz – obój.

Nagrań dokonano w grudniu 2017 i w styczniu 2018 roku w sali orkiestry i w salach reductowych Teatru Wielkiego – Opery Narodowej w Warszawie a ich realizatorem był Michał Polański.

Doktorant w swojej pracy przedstawił trzy bardzo interesujące kompozycje kameralne z okresu romantyzmu. Wykonywanie muzyki kameralnej na wysokim poziomie artystycznym wymaga od instrumentalisty doskonałego opanowania aparatu gry, czyli wyrównanego brzmienia w całej skali instrumentu, różnorodnej artykulacji, nienagannej intonacji, a przede wszystkim dysponowania nieprzeciętną wrażliwością, wyobraźnią muzyczną i znajomością stylu. Po wysłuchaniu nagrań zarejestrowanych na płycie CD, z satysfakcją stwierdzam, że pan Tomasz Binkowski sprostał tym wymaganiom.

W tak zwanych solówkach pokazał piękny dźwięk i kantylenę, ale też z wielkim wyczuciem dopasował dynamikę we fragmentach akompaniujących.

Doktorant jawi się jako instrumentalista znakomicie wykształcony o dużych możliwościach wykonawczych i interpretacyjnych a bez wątpienia talent, doświadczenie i zaangażowanie pozwoliły mu na uzyskanie tak doskonałego efektu artystycznego. Na szczególne podkreślenie zasługuje również znakomita współpraca z partnerami – kameralistami, bez których niemożliwe byłoby uzyskanie nagrania na tak wysokim poziomie.

Część opisowa pracy liczy 114 stron i jest doskonałym uzupełnieniem przedstawionego dzieła artystycznego, tworzącego spójną i logiczną całość. Pod względem merytorycznym i redakcyjnym nie budzi zastrzeżeń. Dysertacja zawiera wstęp, cztery rozdziały, podsumowanie oraz bibliografię.

We wstępie doktorant przedstawia swój rozwój muzyczny i rodzące się zamiłowanie do wykonywania muzyki kameralnej.

W pierwszym rozdziale interesująco opisuje historię waltorni począwszy od rogu naturalnego poprzez róg omnitoniczny, aż do rogu wentylowego. Ma to bezpośredni związek z tematem pracy. Kompozycje te pochodzą z okresu, w którym już na dobre zagościły instrumenty zaopatrzone w system wentyli, mimo to Schubert i Brahms ze względów czysto brzmieniowych zdecydowali się na zastosowanie rogów naturalnych w swoich kompozycjach, tylko Reinecke w *Triu a-moll* użył rogu wentylowego.

W drugim rozdziale doktorant przybliży nam sylwetki kompozytorów, ich wpływ na rozwój muzyki kameralnej, a także genezę powstania analizowanych utworów. Rozdział ten jest wyczerpujący, dzięki czemu zawarte w nim informacje znakomicie uzupełniają pracę.

W trzecim rozdziale znajdujemy analizę formalną wybranych kompozycji. Jest ona bardzo szczegółowa i doskonale prezentuje muzyczną zawartość omawianych dzieł.

Na uwagę zasługuje również rozdział czwarty, w którym przedstawiona zostaje rola waltorni, jako instrumentu wiodącego, akompaniującego, a także współpracującego

z sopranem, skrzypcami czy obojem, w ścisłej relacji z fortepianem. Doktorant zwraca uwagę na aspekty współdziałania tych instrumentów z waltornią, co w czytelny sposób ukazuje jej rolę w poszczególnych utworach.

Dzięki dużej wiedzy i zaangażowaniu, doktorant w sposób wyczerpujący zrealizował obraną tematykę, świadczą o tym wnioski wysuwane w opisowej części pracy.

Praca zawiera liczne przykłady nutowe, ilustracje kompozytorów i instrumentów, co niewątpliwie wpływa na jej jakość. Całość sprawia bardzo dobre wrażenie od strony merytorycznej.

Konkluzja

W świetle art.13 ust. 1 ustawy z dnia 14.03.2003 roku o stopniach naukowych oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, praca doktorska Tomasza Bińkowskiego spełnia zawarte w ustawie warunki i stanowi cenne wzbogacenie polskiego piśmiennictwa w zakresie literatury dotyczącej kameralistyki z udziałem waltorni. Jest to pozycja wartościowa nie tylko dla wykonawców omawianych dzieł, lecz może być materiałem źródłowym dla wszystkich waltornistów zainteresowanych muzyką kameralną. Pracę doktorską przyjmuję i wnioskuję o dopuszczenie jej do publicznej obrony.

dr hab. Wacław Mulak

